

Izrael 68 éves!

Szakadt az eső, mégis szünet nélkül érkeztek a meghívottak május 12-én a Vígszínházba, Izrael Állam születésének 68. évfordulója alkalmából szervezett ünnepségre.

Ilan Mor, Izrael nagykövete elmondta, az ünnep mellett eljött a búcsú ideje is - öt év után távozik posztjáról. Hozzátette, sokfelé járt az országban, s úgy érzi, fejlődtek a magyar-izraeli kapcsolatok. Kiemelte, ezen a napon azt ünnepeljük, hogy a zsidók több mint kétezer év száműzetés után visszatértek történelmi hazájukba, megalapozták a zsidó állam szuverenitását és függetlenségét, és az ország egyenlő jogokat biztosít minden állampolgárának. Éljen soká a magyar-izraeli barátság! - zárta szavait a nagykövet. Majd Szijjártó Péter, külügyminiszter köszöntötte a megjelenteket. Ma-radjunk annyiban, hogy a valóság helyett rendre egy alternatív Magyarországról beszélt... Ezt követően a 100 Tagú Cigányzenekar adott másfél órás koncertet különböző zeneszerzők műveiből. Pazar volt! Az eseményen részt vettek a diplomáciai testületek képviselői, illetve rengeteg honi politikus is.

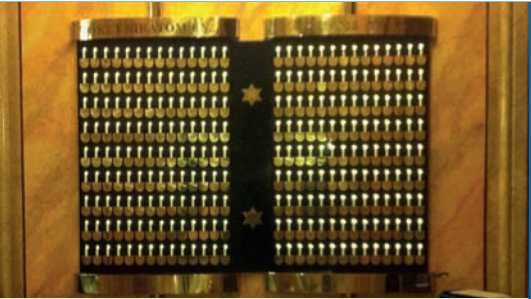
Meghívó

A Dohány körzet vezetése szeretettel meghív minden emlékezőt **június 26-án (Szíván 20.), 17 órakor,** a szokásos **Mártír-megemlékezésre, a temetőkertbe.** Az Ön részvételére is feltétlenül számítunk! Ünnepi beszédet mond: **Totha Péter Joel, rabbi.** Kántor: **Rudas Dániel.**

Jahrzeit-napok a falnál

A Dohány utcai Zsinagógában a fekete gránitból készült Jahrzeit-falon a kis névtáblák alatti gyertyák évente öt alkalommal gyulladnak fel, s emlékeztetnek elhunyt hozzátartozóinkra, ismerősünkre. A négy Mázkir napon, vagyis Jajm Kippur, Smini Áceresz, Pészach 8. és Sovuajsz 2. napján és haláluk héber naptár szerinti évfordulóján – az előző estétől – világítanak szereteteinkért a gyertyák. A Jahrzeitnapon a reggeli i.tentiszelet után a közösség átmegy a falhoz és Káddist mond az elhunytért. Lapunkban továbbra is közreadjuk, hogy elhunyt szeretteiknek mikor van a Jahrzeitje.

Szili Mórné	június 1.	Csillag család Szegiből	június 12.	Braun Mária	június 26.	Pap Józsefné	június 26.
Szűsz János	június 3.	Dévényi Andrásné	június 14.	Deutsch Sándor	június 26.	Sommer István	június 26.
Héber felirat	június 3.	Baruchné Beck Rózsika	június 15.	Faragó József, Adél és Vera	június 26.	Tusák Piroska	június 26.
Steiner Alfréd	június 4.	Weisz József	június 16.	Hirschberg Sándor	június 26.	Wasserman család	június 26.
Dr. Seifert Géza	június 5.	Biksz János	június 19.	Kohn család	június 26.	Weinstein Judit	június 26.
Dr. Frank Endréné	június 6.	Peter Nadel	június 19.	Lendvai Lajos	június 26.	Zucker Béla	június 26.
Weisz Sámuelné	június 7.	Bartos Miksa	június 22.	Lendvai Lajosné	június 26.	Farkas Jenőné	június 29.
Baruch Sándor	június 11.	Wurumbrand család	június 22.	Lisztenberg Salamon és Éva	június 26.	Goitein Emil	június 29.
Reitmann Gizella	június 11.	Darvas Imre	június 24.	Markovits Jakab és Jakabné	június 26.	Schön Jánosné	június 29.

PESTI SÓLET

A DOHÁNY UTCAI KÖRZET HAVILAPJA WWW.DOHANY-ZSINAGOGA.HU

Arató: discós, aki Széder estét vezetett le (10. oldal)

Várkonyi Tibor és Dési János írása (5. illetve 8. oldal)

Parlamentben a Dohány körzet

(7. oldal)

Dr. Frölich Róbert rovata

Sovuajsz, az ómerszámlálás vége, a Tóraadás ünnepe

Szíván hónap hatodikán és hetedikén kerül sor Sovuajsz napjainak megünneplésére. A Sovuajsz szó magyarul heteket jelent. A Tórában így áll: „Hét hetet számolj magadnak; attól fogva, hogy kezdenek sarlót vinni az álló gabonába, kezd el számlálni a hét hetet. És tartsd meg a hetek (Sovuajsz) ünnepét az Ő.valónak...” (M.V. 16/9-10). E napokat, a Pészach és Sovuajsz közötti időszakot nevezzük az ómerszámlálás napjainak.

Sovuajsz egy másik elnevezése: a zsengek napja (Chág hábikurim), ugyanis a Tóra írja:

„A zsengek napján is, midőn bemutatott új lisztáldozatot az Ő.valónak, heteitek ünnepén...” (M.IV. 28/26). A zsengek napján mutatták be a Szentélyben az új kenyeret is, hálát adva az Ő.valónak a kenyérért (M.III. 23/17). A jeruzsálemi Szentély fennállásának idejében a Tóra által Izrael földjének gazdagságát jelző hétféle termés: búza, árpa, szőlő, füge, gránátalma, olajbogyó és datolya első érett termését (amit először láttak meg) szintén ezen a napon a Szentélybe vitték, ahol a papoknak és a földdel nem rendelkezőknek adták.

Sovuajsz még az aratás ünnepe (Chág hákócír) is, mert: „Három ízben szentelj nékem ünnepet... és ünnepét az aratásnak...” - áll a Tórában (M.II. 23/14-16).

Az ünnep harmadik elnevezése: a Tóraadás ideje (Zmán mátán Tajroszénu). Bölcséink hagyománya szerint ekkor kapta a zsidóság az Írott és a Szóbeli Tant az Ő.valótól. Az ünnepet a Talmud egyszerűen csak lezárásnak (áceresz) nevezi, mivel ez az az ünnep, amely lezárja az ómerszámlálás napjait.

Sovuajsz egyike a három zarándokünnepnek (a másik kettő Pészach és Szukkajsz). I.tennek kettős célja volt a választott nép kiszabadításával az egyiptomi rabszolgaságból. Az egyik a Tóra, vagyis a Törvény kinyilatkoztatása, és a zsidó népnek való átadása, a másik pedig az Ígélet Földjének birtokba adása Ábrahám, Izsák és Jákob utódainak. Sovuajsz szokásai, hagyományai is a Tóra, a Tóra adásának körülményei, tanításai körül forognak. Mielőtt beköszönt az ünnep, szokás a közösségekben – a férfiaknak - az éjjelt virrasztással és tanulással tölteni. A vir-

Sovuajszzi imaidők	
Június 11.	Sovuajsz I. este 18:00
Június 12.	Sovuajsz I. reggel 9:30
Június 12.	Sovuajsz II. este 18:00
Június 13.	Sovuajsz II. reggel 9:30, Mázkir kb. 10:45
Az I.tentiszteletek helyszíne a Dohány-templom.	

rasztás neve Tikkun LéI Sovuajsz. A szokás oka, hogy a Midrás szerint Tóraadás napján elaludt a nép, s azóta is bizonyítjuk, hogy fontos a Tóra, és várjuk a kinyilatkoztatás felidézését, a Tíz Ige felolvasását. Tóraolvasás előtt, egy XI. századból származó imakölteményt, az arameus nyelvű Ákdómusz kezdetű pijjutot olvassuk, mely I.ten nagyságát dicséri, és hálát ad az Ő.valónak, amiért nekünk adta a Tórát.

Speciális magyarországi szokás, hogy Sovuajsz első estéjén kerül sor a bát-micvó, azaz a leánygyermek a nagykorú zsidó társadalomba való felvételére, ünnepélyes szertartására. Ezen időponttól kezdve teljes jogú tagjai a zsidóságnak, ugyanolyan jogokkal bírnak, mint édesanyjuk, vagy nagyszüleik.

A templomot az ünnepet megelőzően szokás zöld ágakkal, lombokkal, virágokkal díszíteni, mert a hagyomány szerint a Szináj-hegy is virágba borult annak idején a nagy esemény tiszteletére a Tóra adását megelőzően. Az első napon, mielőtt templomainkban a Tóra olvasásába kezdenénk, elmondunk egy arameus nyelvű pijjutot, imakölteményt, az Ákdómusz-t, melyben a Tóra felolvasója, mintegy engedélyt kér a felolvasásra, s veretes szavakkal ecseteli I.ten és az Ő Tórája nagyszerűségét.

A második napi Tóraolvasás előtt hagyományosan Rut könyvét (Megilász Rusz) olvassuk fel. A moabita Rut egy zsidó férfihez ment feleségül, s férje halála után anyósával visszatért Moáb földjéről Júda országába. Rut önként magára vette a zsidóság törvényeit és a Tóra szerint ő Dávid király dédnagyanyja, moábita származásának dacára. Története a kalászerés idején játszódik, így kapcsolódik az ünnephez. A hagyomány úgy tartja, Sovuajszkor született és halt meg Dávid király.

Az ünnep első estjén szokás tejes ételeket enni. A Tórát /a fentiek szerint/ Sovuajszkor kapták őseink és így minden edény használhatatlan volt, ezért gyümölcsöket és tejes ételeket ettek, míg ki nem kaserolták az edényeiket, vagy újat nem készítettek. A Tóraadás előtt ugyanis Izrael nem ismerte az állatok megfelelő levágásának, valamint a tejes és húsos ételek elválasztásának a törvényét, egy szóval a kasruszt, így csak tejes ételeket fogyaszthatott nyugodt lelkiismerettel.

I M A R E N D					
Hétköznapi: 7. ³⁰ -kor kezdünk reggel, az esti ima időpontja 18. ⁰⁰ óra, helyszín a Talmud-Tórában. Az esti ima előtt fél órával sakk, kártya, kávé és tea várja híveinket!					
Péntek esti ima: 18. ⁰⁰ -kor a Dohány Templomban.					
Szombat reggeli ima a Dohány Templomban: Sachrisz: 9. ³⁰ Tóraolvasás: 10. ⁰⁰ Muszáf ima: kb. 10. ⁴⁵					
Vasárnap reggeli ima: 8. ⁰⁰ -kor, esti ima: 18. ⁰⁰ -kor, mindkettő a Talmud Tórában.					
A péntek esti kiddust, illetve a szombat délutáni sálesüdeszt szintén a Talmud-Tórában tartjuk.					
Sálesüdeszek kezdete a következő hetekben:					
május 28.	18. ⁰⁰	június 11.	18. ⁰⁰	június 25.	18. ⁰⁰
június 4.	18. ⁰⁰	június 18.	18. ⁰⁰		

Múzeumok Éjszakája a Zsidónegyedben

Ha június utolsó szombatja, akkor Múzeumok Ejszakája. A Mazsihisz idén is csatlakozott az eseményhez, így június 25-én este 10 órától várja a vendégeket.

Az éjszaka során a szervezők szeretnék minél szélesebb körben közvetíteni a magyar zsidó közösség vallási hagyományait, kultúráját, s ezzel hozzájárulni az előítéletek lebontásához, a toleranciára neveléshez, a más-ság elfogadásához.

Számos színes programon vehetnek majd részt az érdeklődők, a Dohány utcai zsinagógában, a Magyar Zsidó Múzeumban, a Magyar Zsidó Levéltárban, illetve a Rumbach Sebestény utcai zsinagógában. Zsinagógánk előtti téren a Jazzrael zenekar és Malek Andrea szórakoztatja az éjszakázókat. A rendkívül népszerű, éjszakai séták a zsidónegyedben - 22:30-tól indulnak félóránként, a Zachor Alapítvány diák-önkénteseinek vezetésével

Ne atomizálva működünk, legyünk egy közösség!

Beszélgetőtársam Runda Margit, aki már két éve a Wesselényi utcai orthodox iskola igazgatónője. Ő mesélt az immár 25 éve működő iskola életéről.

„Az iskola orthodox fenntartású oktatási intézmény. Az orthodoxia erején felül teljesít, hogy fenntartsa iskolánkat, mert nem tud egy vallási közösség új generáció kinevelése nélkül létezni. Létezik tehát egy vallásos orthodox közösségi iskola, ahol a tanárok -mint minden más iskolában- órakeretben dolgoznak, vallás- és héberórával, illetve világi tantárgyakkal. Széles spektrumon működünk, van bölcsőde, óvoda, általános- és középiskola, illetve szakképzésre is van lehetőség. Számos olyan foglalkozást tartunk a tantervbe iktatva, amely nem klasszikus oktatási formában ugyan, de a gyerekek tudását bővíti. Néhány példa: bűnmegelőzési óra, tanszéder, badacsonytomaji erdeiiskola, stb. Rendelkezőnk modern oktatástechnikai eszközökkel: szélessávú internet, PC-k, interaktív táblák, s a szakképzéshez nemrég kialakítottunk egy tankonyhát is.

- Az alsó tagozatosok számára bevezettük a rekreációs órát. Mivel a gyerekek reggeltől késő délutánig az épületben tartózkodnak, nem csak szellemileg, de fizikailag is meglehetősen leterheltek. Ebéd után egy órán keresztül nincs tanulás, csak játék és kapcsolódás, órarendbe iktatva. Ezeken az órákon feltöltődnek, készen állnak utána a további munkára.

- Az orthodox jelzőt sokan fenntartásokkal kezelik, gondolván, hogy valamiféle merev keretek közé szorított élet zajlik a falak között. Pedig nem erről van szó. Noha csak zsidó gyerekeket veszünk fel, vallásosság szintjén minden diák más, s mi nem teszünk vallásosság alapján különbséget diák és diák között. Célunk, hogy a gyerekeket megtanítsuk az élet nagy kérdéseinek feltevésére, s az azokra adandó válaszok megtalálására. A tudáshoz sokféle út vezet, s meg kell tanítanunk a diákokat arra, hogy a számukra a legjobb utat válasszák.

- Osztályaink kis létszámúak. Ez csak látszólag hátrány, a gyakorlatban ez iskolánk nagy előnye és erénye. A kis létszámú osztályokban differenciáltan tudunk foglalkozni a gyerekekkel. A tanárok adott órán belül is figyelembe tudják venni a diákok eltérő képességeit, motiváltságát. Ennek

(a Wesselényi u 7. elől). Egy-egy sétán legfeljebb 20 fő tud részt venni, ezért érdemes regisztrálni a zsidonegyvedsetak@gmail.com címen.

A Rumbachban Rubin Eszter Barhesz című regényéből készült monodrámát láthatják Csákányi Eszter előadásában.

S persze lesznek tárlatvezetések, kérdezd a rabbit, kvízzjátékok és még sok minden.

További információ: www.mazsihisz.hu

köszönhetően a legtöbb diák megszerzi azt a tudást, mely az esetleges továbbtanuláshoz szükséges.

Nem csupán a kötelező tárgyakban érnek el gyerekeink sikereket. Rajzszakkörünk kiválóan működik. Például a Teve utcai rendőrfőkapitányság által kiírt pályázaton országos első helyezést értek el a gyerekek által elkészített társasjátékkal. Tanárainkat a gyerekek motiválására ösztönözzük, erre egy speciális módszertani rendszert alkalmazunk: a Dalton-módszert. A „daltonos” órákon párokban dolgoznak a diákok, az internet segítségével, videókat, képeket keresnek az anyaghoz, s e közben szinte észrevétlenül jutnak információkhoz. Mivel a modern technikát használják, sokkal érdekldőbbek, motiváltabbak lesznek. *(a klasszikus zsidó oktatási forma a zugim, a páros tanulás módszere is ilyen- a szerk.)*

- Megragadunk minden lehetőséget a közösségi életben való részvételle a zsidó ünnepek által. Évente kétszer tartunk családi sábatont. Ez olyan hétvége, amikor vidékre megyünk, családokkal együtt, hogy ott tartsunk meg annak rendje és módja szerint egy sábeszt. Fontosnak tartjuk, hogy bevonjuk a szülőket, csak közös munkával működhet jól az iskola. Célunk a diákok összetartása és a szülők közösséggé kovácsolása. Nekem a jelen a fontos, és a jövő, amely felé kis lépésekkel haladunk. Ne atomizálva működjünk, legyünk egy közösség!”

További információért keressék fel a www.wesselényiiskola.hu weboldalt.

Frölich Kitty

Arató: discós, aki Széder estet vezetett le

Talán a fiatalabbak is hallottak Aratóról, a discósról, de a harmincon túliak biztos ismerik, hiszen hosszú évekig, évtizedekig szinte nem rendeztek zsidó bált, bulit nélküle. A kötelező programok után az ifjúság rendre azt várta, mikor köszön be végre, majd rögtön megtelt a tánctér. A sportolók mellett ebben a körben érezte magát legjobban András...

– Az 50-es években beleszülettem a Dohány közösségébe, nagyapám, Ábrahámsohn Manó volt a zsinagóga főkántora. Édesapám, Jenő volt a fia – kezdte Arató András. – Péntek esténként sokan ülték körbe az ünnepi asztalt, s főfogásként diós halat ettünk. A pontyok délelőtt még vígan úsztak a kádban. Emlékszem, amikor üdülni indultunk, nagyapám rendre megáldott bennünket. Apu húga, Vera évekig a temetéseknél segédkezett. Édesanyám öccse pedig rabbi lett... ő vezeti a zuglói körzetet, s az Új Élet főszerkesztője is. Igen, Kardos Péter, aki a napokban ünnepelte 80. születésnapját. András elmondta, bár nem kapott vallásos nevelést, imádott nagymamája kívánságára bar micvo avatták. A nagyi mindent megtett, s mindent megvett a kedvéért, ezért megkérdezte, ő minek örülne a legjobban. Ezt kérte... A már említett nagybácsi ekkor seminarista volt, így a Hunyadi téri körzet áldott emlékü rabbija, Dér bácsi tanította olvasni – is.

– Két-három évvel később, Pészach idején Péter szemét műtötték, így a nagyinál, az asztalfőn, nekem kellett levezetnem a Széder estet. Furcsa volt, hogy akkor nem nekem kellett elcsenni az áfikajmont az ajándékért. Jócskán kárpótolt, hogy a nagyinak hatalmas örömet szereztem. A bar micvómra egy imakönyvet és táliszt kaptam az izraeli követségtől. Mindkettő féltett ereklye a mai napig. A könyv pedig a későbbi életemet is meghatározta bármilyen feladat is jött, a sportban, tanulásban, vagy éppen munkában. – Azt szinte mindenki tudja, hogy imádod a sportot. A sportmúltad kevésbé ismert... – Úszásban ifi válogatottságig vittem. Cseh Laci édesapjával úsztam együtt a vegyes váltóban is. Azonban láttam, hogy a három évvel fiatalabb Hargitay András és Verrasztó Zoltán olyan időkre lesz képes, amely számomra elérhetetlen. Váltottam. Az Úttörőstadionban kezdtm focizni - többek közt Nyilasi Tiborral játszottam együtt. Aztán Dalnoki Jenő bácsi kiválasztott és vitt a Fradiba. Itt is szertefoszlott az álomom, hogy vi-

lágverseny döntőjében szerepelhessek, miután jött egy súlyos sérülés. Jenő bácsinak sokat köszönhetek, mert egy ideig még a csapat mellett maradhattam, s ő biztatott, hogy tanuljak. Az érettségi után így gépjármű villamos műszerész-ként vizsgáztam, majd sörtechnológus lettem az első munkahelyemen, a kereskedelmi kamaránál felsőfokú reklám és marketing végzettséget szereztem, de még a Fradiban sportmasször tanfolyamot is végeztem. Később a Magyar Rádióban mikrofon-, míg az ORI-nál előadói és discós engedélyt kaptam. – De hogy kerültél a disco pult mögé? – A bátyám öt évvel idősebb, s rajta keresztül házibulikból ismertem az aktuális slágereket. 1974-ben szerveztek egy discós versenyt a Közgázon, amit megnyertem. A fiatalok a korom miatt is könnyebben befogadtak, ráadásul éreztem a zenei igényüket. Felfedezett a többi egyetemi klub is: az Eötvös, a Vár az „E”, illetve az Ezres stb. De a Savoyban, a Bölcs Bagolyban és Flórián Étterem tetején is csináltam discót. Többről azt hitték, az enyém, pedig valójában a műsor, az Arató disco tette ismertté.

Dalnoki, Fradi, zsidózás

Arató beszélt arról, hogy egy csapat öltözőjében sok minden hamar kiderül... De soha nem tapasztalt antiszemitizmust a Fradiban. Ennek kapcsán a legendás Dalnoki Jenőhöz köthető történeteket idézett fel. Egy MTK-Fradi tartalék bajnokin lezsidózták egykori nagy ellenfelét, Sándor Csikart. Dalnoki felpattant a kispadról és felszólította az illetőt, hogy hagyja abba, mert Csikart több kilónyi újságban ünnepelték, mint ahány kiló a szidalmazó. A delikvens folytatta. Jenő bácsi pipájával verte fejbe, illetve némította el, s több ősrfadistával kivezettette a hőzöngőt. Dalnoki édesapja pék volt a vészkorszak idején. A környékükről a gettóba zárt barátainak rendszeresen vitt kenyeret. A nyilasok halált ígértek neki. Erre csak ennyit felelt: „Lőjetek!” – Jenő bácsi nem egyszer beszélt arról, hogy a Fradi alapító atyái között szinte minden náció képviseltette magát, s bizony többen is zsidó vallásúak voltak – folytatta András. – A három „E” (Erkölcs, Erő, Egyetértés – A szerk.) NEM vallás, nem származás függő...

– Ezek többsége kimaradt nekem, ám két, a nevvel évtizedekig összeforró helyen jártam... – Velencén, 1984-ben indult a h-IFI popbázis, s már első évben tízezreket vonzott. Majd még többet... 2001-ben eladták az épületet és befejeztük. A másik, a Tiszti ház, a Stefánián, ott 1978-ban kezdtem és 2009-ig tartott.

– Miként találtak Rád a zsidó rendezvények? – A 70-es évek közepétől ismert DJ-nek számítottam. Az Anna Frank Gimnáziumból megkeresett Schöner Bolgár Juli, akivel egy házban laktunk, és Berend Rózsa, hogy a purimi bálon ne zenekar, hanem disco legyen az állomány a Goldmarkban. Édesanyám elmesélte, milyen jelentős az a pódium, hiszen a vészkorszakban ott léptek fel a letiltott zsidó művészek. Ezt az elsőt, még számtalan Purim-, és Chanukka bál követte. Szem és fültanúja voltam, amikor Frölich Róbert, mint kisdíák mondta az áldást és gyűjtotta meg az első gyertyát. Az Anna Frank szalagavatóiról sem hiányozhattam. Akkoriban kevés ismerkedési lehetőségük volt a zsidó fiataloknak, s büszke vagyok arra, hogy sok, végül chászene-ig jutó kapcsolat ott kezdődött. Az itt játszott Hava nagila feldolgozás, és a Love me forever a mai napig a műsorom része. Sőt, rendre utóbbi a záródal...

András elmondta, miután a rabbik között rokona és több barátja van, minden évben máshol tölti az ünnepeket. A Széder estét idén például a He-

gedűsben töltötte, jövőre pedig Zuglóba megy. Nagybátyjához, Kardos Péterhez, aki mára a rabbikar doyenje, aki gyerekkorában még gombfoci partnere volt. A Dohány körzet hívei Rajcs Hásónókor biztos találkozhatnak Arató Andrással. Ugyanis megígérte, hogy az új évet zsinagógánkban köszönti.

Ismét teltházat várnak a Szigetre

Idén – miként régen – újra szerdától szerdáig tart a Sziget, azonban továbbra is Míusz egy és Nulladik nap vezeti fel az öt teljes fesztiválnapot, mint az előző pár évben. A szervezők tavaly ugyan csúcsra járatták a rendezvényt, idén igyekeznek azt is felülmúlni. Kezds augusztus 10-én. A Sziget új himnusza, a Be with you – Toldi Miklós és Odett szerzeménye.

Az elmúlt Szigeten 441 ezer látogató gyűlt össze az egy hét alatt, s minden idők legsikeresebb fesztiválját élvezhettük – ez volt az általános visszajelzés. A European Festival Awards idei díjátadóján „Legjobb zenei felhozatal” elismerését is megkapta fesztivál.

Gerendai Károly, főszervező elmondta, a visszajelzések szerint akkora az érdeklődés a Sziget

íránt, hogy teltházra készülnek. Nem csoda, hiszen az ötnapos bérletek már rég elfogytak, s a hétnapos belépő döntő többsége is gazdára talált. A látványvilággal kapcsolatban Gerendai elmondta, hogy az Art Of Freedom pályázatára kétszáznál is több pályamunka érkezett a világ minden pontjáról. Hatalmas űrkomp, világító PET palack sárkány, óriás szobrok, különleges világítások, – idén is majd’ száz köztéri installációval találkozhatunk a Fesztiválközértársaság különböző szegleteiben. Minden fesztivál egyik Achilles sarka a higiénia. Ezért bár a Szigeten eddig is jobbnak számított a helyzet a konkurenséknél, most tovább fejlesztik a WC és zuhany blokkokat, és a takarítók számát is növelik.

A zenei programokról röviden: a nulladik nap és talán az egész Fesztivál szupersztárja Rihanna lesz. A Nagyszínpad mellett 2016-ban is várja közönséget többek közt az A38 Színpad, a Világzenei Színpad, Blues Kocsm Színpad, Afro-

Latin-Reggae Village. De lehetőséget kap több Tribute zenekar, s az első két napon tehetségkutatót is rendeznek. /Bővebben: www.sziget.hu) A fesztivál zajában jól esne egy kis nyugalom, meghitt hangulat, visszafogottabb hangerő? Idén új helyszínen, a Civil Sziget központi terén lobban lángra a Sziget Fesztivál óriási táborfüze esténként! Az elmúlt évekhez hasonlóan színház és utcaszínház, több cirkuszi produkció, de múzeumi negyed és mozi is várja az érdeklődőket. A sakk sátor, illetve társasjáték lehetőségek mellett a digitális játékokról sem kell lemondani, lesz PS4, Xbox és e-sport. A hazai és nemzetközi elismerésekkel jutalmazott interaktív Ability Park idén is több érdekvelmi szervezettel karöltve mutatja be a fogyatékkal élő emberek világát. A rengeteg sportolási lehetőség mellett a szervezők olimpiai központ létrehozását is tervezik, itt élőben lehetne nyomon követni az ötkarikás játékok eseményeit.

A XX. század hangjai a Bécsi Zsidó Múzeumban

Operett, dzsessz, musical és pop – a legkülönbözőbb műfajokon keresztül mutatja meg a zsidó zenészek, mint Barbara Streisand, Bob Dylan, Leonard Cohen vagy Amy Winehouse hatását a zeneiparra a Jüdisches Museum Wien aktuális kiállítása.

– A kiállításban az a legjobb, hogy mindenkinek kínál valami érdekeset – mondja Daniella Spera, a Bécsi Zsidó Múzeum vezetője a kiállítóház aktuális tárlatáról, ahol arra is választ kap az érdeklődő, mi a közös Barbara Streisandban, Bob Dylanban, Leonard Cohenben és Amy Winehouseban. Mindannyian zsidók voltak, és meghatározó alakjai a zeneiparnak.

Az október 2-ig látható „Stars of David. Der Sound des 20. Jahrhunderts” című kiállítás világhírű zsidó énekesek és zeneszerzők példáján keresztül, a különböző műfajok mentén mutatja meg a zsidó művészek hatását a világ zeneiparára.

Az 1900-as évek elején más-más irányzatok nyertek teret Amerikában és Európában – Bécsben és Párizsban az operett és a revü hódított, a Broadwayen a musicalek – addig a XX. század elején már kölcsönösen hatott egymásra az amerikai és az európai szórakoztató zene. 1945 után a náci elöl menekülő zsidók emigrációjával az angloamerikai térségbe tolódtott a zenei súlypont. Ekkor vált a zsidó dalszerzés színonimájává a Fifth Avenue és a Broadway között található Tin Pan Alley, amely számos nagy zenei kiadónak adott otthont. Nem is egy, innen származó darab egyből a Broadway színpadain landolt, később világhírű filmzenék születtek itt. Noha a szerzőik gyakran már nem, a zsidó zene a dzsesszen, a popon és a rockon valamint a filmzenéken és musicaleken keresztül visszatért Európába.

Ezt az utat járhatják végig a kiállítás látogatói olyan világhírű zeneszerzők és előadóművészek nyomán mint George Gershwin, Jerome Kern, Leonard Bernstein, a Kiss, a Ramones vagy a Beastie Boys. A nemzetközi hírességek mellett a tárlat kitér az izraeli, a francia és a bécsi zsidó zenei szcénára is Serge Gainsbourgól a Les Sabresen át Arik és Timna Braunerig.

Színpadi kiegészítők, dedikált gitárok, Leonard Bernstein frakkja, plakátok és aranylemezek valamint egy igazi Oscar-szobor – amelyet Erich Wolfgang Korngold kapott 1936-ban az Anthony Adverse című film zenéjéért – színesítik a kiállítást. (forrás: turizmus.com)

Fuss és jótékonykodj!

Mint előző számunkban számoltunk róla, június 5-én immár hatodik alkalommal rendezi meg a Maccabi VAC a Fun Run-t.

A közösségi, jótékonyági futóversenyt szokás szerint a Judafesttel egy napon rendezik meg Budapest zsidónegyedében. Az útvonalban szereplő utcákat aznap lezárják, hogy a futók biztonságosan vehessenek részt a versenyen. A Fun Run regisztrációs díj befizetésével a résztvevők kiválaszthatják, hogy a programhoz csatlakozott szervezetek közül melyiket támogatják a nevezési díj teljes összegével.

A futás minden évben a sófár hangjára indul. A versenyzők 10 km, 5 km és 1 km-es távolságot futhatnak le. Az 1 km-es, legkisebb táv a családok kedvence. Ezen a távon azok futnak, akik részvételükkel kívánják kifejezni, hogy fontos számukra a zsidó közösségük jövője. A gyerekek kocogva, a szülők babakocsival, a nagyszülők pedig kézen fogva sétálva teszik meg az 1 km-t.

Az esemény a futás mellet számos programot kínál: Óriás ejtőernyőzés, Sportos kalandjátékok, Kvízek, Bűvészkedés, Mini disco Tombola (vacsorajegyek, fitness bérletek, könyvek, és más értékes nyeremények.) Természetesen profi oktatók által tartott közös, zenés bemelegítő edzést kínálunk minden résztvevőknek! Az esemény 2016-ban egy globális céllal fonódik össze. Minden jelentkező a kedvenc szervezetének támogatása mellett az alábbi célért is küzd: Fuss a rasszizmusmentes világért!

Dátum: 2016.06.05. vasárnap

1 km-es táv kezdete: pontban 12:00-kor. 11:30-ig lehet regisztrálni a helyszínen.

5 km-es és a 10 km-es táv kezdete: 10:00-kor.

Regisztrálni reggel 9 órától 09:30-ig lehet.

Helyszín: Király és Kazinczy utca sarkán lévő játszótér.

Regisztráció és információ: <http://maccabi.hu/funrun/regisztracio/>

Korábban születhettek a bibliai szövegek, mint gondolták

Izraeli matematikusok és régészek azt állítják, bizonyítékot találtak arra, hogy egyes bibliai szövegek idősebbek, mint ahogyan a tudósok korábban gondolták. A kutatók kézíráselemzést végeztek, ahhoz hasonlót, amellyel a bankok és titkosszolgálatok ellenőrzik az aláírásokat. A tel-avivi egyetem tudóscsoportja megállapította, hogy az ősi héber írások, amelyekről korábban úgy gondolták, i. e. 600 táján születhettek, legalább hat különböző személytől származnak. Bár ezek a szövegek nem a Bibliából származnak, felfedezésük arra utal, az ősi Júdában akkoriban elterjedt volt az írásbeliség, ami segíthetett a bibliai munkák megalkotásában.

A tanulmány a Proceedings of the National Academy of Sciences amerikai folyóiratban jelent meg. Az írás ahhoz a régóta gyűrűző vitához szolgált adalékkal, amely arról szól, hogy vajon Jeruzsálem i. e. 586-os lerombolása és lakóinak Babilonba menekülésének idején kezdték-e el megalkotni az első bibliai szövegeket.

Az utóbbi évek kutatásai szerint a bibliai szövegek egy csoportja - Józsué könyvétől a Királyok második könyvéig – az ostrom után született: a szövegeket a Babilonba való menekülés inspirálta, amikor az alkotók a múltjukról kezdtek gondolkodni, és pergamenre jegyezték le a történelmüket. A kutatásban részt vevő Israel Finkelstein izraeli archeológus elmondta: hosszú ideje úgy véli, hogy azok a szövegek az i. e. VII. század végén keletkeztek Jeruzsálemben, az ostrom előtt, és szerinte a most publikált tanulmány is ezt az elméletet támasztja alá. „Első alkalommal van valami tapasztalati bizonyíték a kezünkben” – hangsúlyozta.

Az alkalmazott matematikával foglalkozó doktoranduszokból, matematika professzorokból, régészekből és orvosokból álló kutatócsoport a dél-izraeli Arad ősi katonai erőd régészeti helyszínén talált cserépdarabokon szereplő 16 tintával írott szöveget vizsgálta meg. Az idők során részben lekopott szövegrészleteket szinképelemzéssel rekonstruálták, majd számítógépes algoritmussal elemezték az írásokat, hogy felfedezzék a kézírásbeli eléréseket.

Az írások nem bibliai szövegek, a katonai mozgásokról, az ellátás költségeiről szólnak, ami azt jelzi, hogy a katonai vezetőktől az erőd helyettes szállásmesteréig sokan tudtak írni. A tanulmány szerzői úgy gondolják, az írásbeliség elterjedtségére utal az is, hogy a feljegyzések nem „szakmai szövegek”, továbbá az erőd is egy félreeső vidéken állt.

Az írásbeliség magas színvonala alátámasztja az elképzelést, hogy néhány bibliai szöveg már abban az időben megszülethetett. A Holt-tengeri tekercsekről, bizonyos bibliai szövegek legrégebb ismert gyűjteményéről úgy gondolják, hogy évszázadokkal későbből származik.

Pesti Sólet menü a Laky Konyha receptjei alapján

Fokhagymakrém leves cipóban

Hozzávalók: 5-6 gerezd fokhagyma, 3dkg margarin, 4dkg liszt, 3 evőkanál tejszín, 1 tojássárgája, 1,5 l víz, só, bors, 6 db cipó

Elkészítés: A fokhagymát megtisztítjuk, és vékony szeletekre vágjuk. A margarinban pár percig pároljuk a fokhagymát, majd hozzáadjuk a lisztet és világosra pirítjuk. Fél liter hideg vízzel elkeverve főzzük. További 5 percig forraljuk kis lángon, majd a tűzről levéve szitán átszűrjük. Habverővel összekeverjük a tojássárgáját a tejszínnel, majd hozzáadunk egy liter vizet, és készre főzzük. Sóval, borssal ízesítjük. A cipók tejet levágjuk, a belsejüket kivájjuk és belemerjük a levest.

Kebab

Hozzávalók: 1 kg darált bányahús, 1/2 kg darált marhahús, 1 hagyma, 1 gerezd fokhagyma, 1 evőkanál finomra vágott petrezselyem, 1 kávéskanál őrölt kömény, 3/4 kávéskanál őrölt koriander, 1-2 kávéskanál só, frissen őrölt bors, 2 nagy tojás, a sütéshez olívaolaj

Elkészítés: A marha és a bányarúd darált húst jól összekeverjük a megtisztított, megreszelt hagymával, a szétgyomott fokhagymával, a petrezselyemmel és a fűszerekkel. Amikor elkészültünk, hozzáadunk 2 nagy tojást, és addig gyúrjuk, míg könnyű, sima masszát kapunk. Formázzunk rudacskákat és húzzuk nyársra. Olívaolajjal egy kicsit megkenjük, faszénparázs fölött tíz percig sütjük. Pitával, sültburgonyával, és humusszal (csicseriborsókrém) tálaljuk.

Meggyes pite

Hozzávalók: 10 dkg margarin, 25 dkg porcukor, 4 tojás, csipet só, 25 dkg liszt, 2 dl tej, 1/2 csomag sütőpor, kb. 1 kg meggy

Elkészítés: A puha margarint, 4 tojás sárgáját, 25 dkg porcukrot kevés sóval jó habosra keverjük. Beleöntjük a tejet, a lisztet és a sütőport, és alaposan elkeverjük. Végén óvatosan hozzáadjuk a keményre vert tojásfehérjét, és zsírozott, lisztezett tepsibe tesszük. Beleszórjuk a magozott meggyet, és lassan, közepes lángon sütjük. Megvárjuk, míg kihűl, tetszés szerint szeleteljük, majd a tetejét megszórjuk porcukorral. Tányérra helyezve, akár vaníliás fagyalattal is tálalhatjuk.

Jó étvágyat kívánunk!

Zsinagógák a nagyvilágból – Barcs

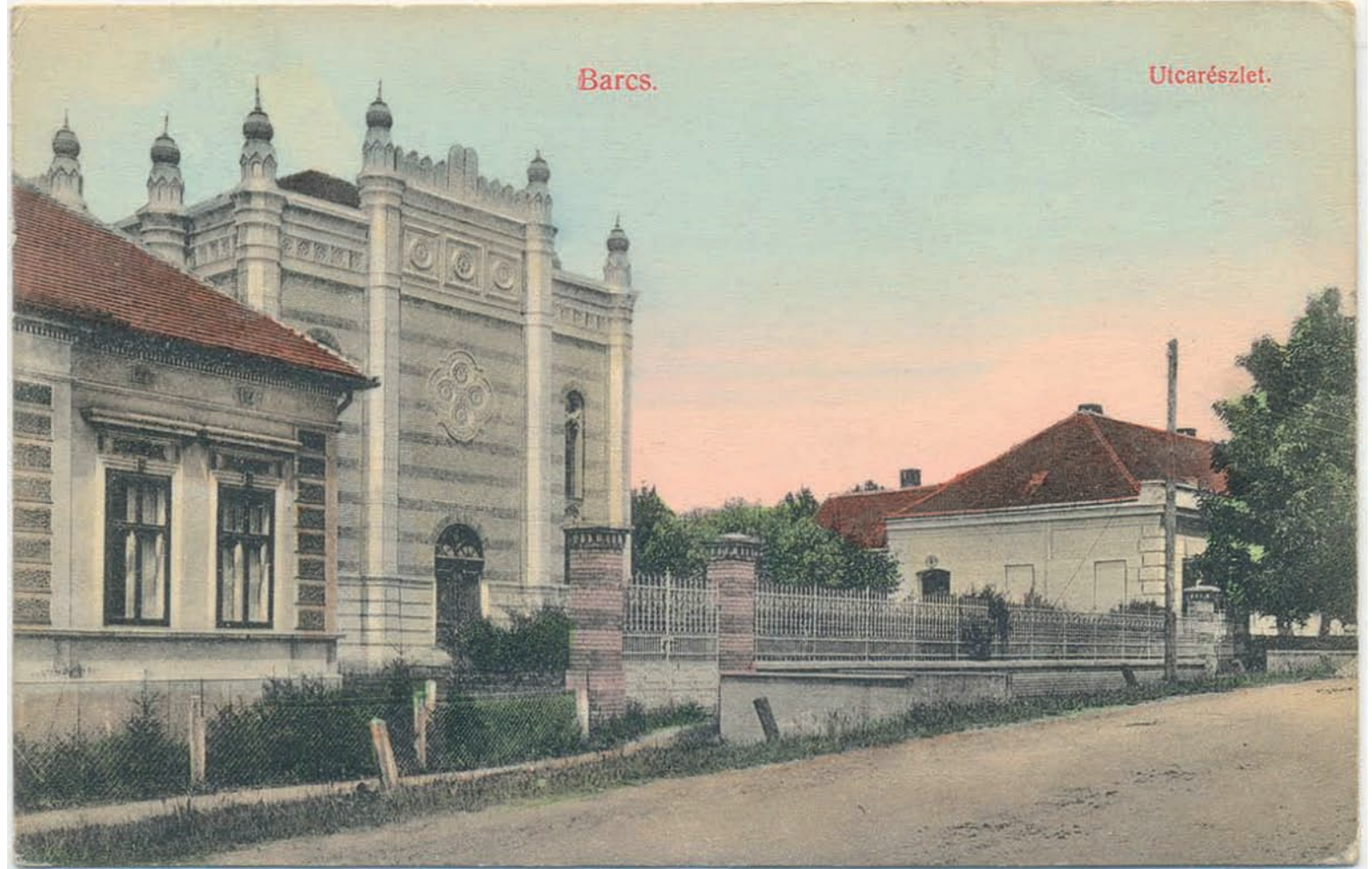
Képeslapok – képes történelem (LII. rész)

Bő négy éve, egy 1400 darabból álló magángyűjtemény segítségével járjuk be a világot, az országot hónapról-hónapra bemutatunk egy-egy lapot, a hozzá tartozó ismeretekkel, érdekességekkel. A gyűjtemény az 1890-től 1945-ig megjelent, zsinagógákat ábrázoló, illetve a zsidósággal, a zsidó emberekkel, szokásokkal stb. foglalkozó lapokat tartalmazza.

A mai horvát-magyar határ szélére érkezünk, Somogy megye majdnem 11 000 fős városába, Barcsra. A települést az 1400-as évektől jegyzik hivatalos iratokban. Zsidók azonban, csak az 1700-as évek vége felé települtek le nagyobb számban. Az ide érkezők javarésze Csehország keleti részéből származott. Szorgos kézművesek, kereskedők voltak ők, akik a jobb, nyugodtabb élet reményében érkeztek ide.

nagógájukat, amelyet 1899-ben adtak át. A hitélet mellett sokat foglalkoztak az ifjúság nevelésével is. Külön iskolát működtettek az itt élő zsidó diákok részére, sőt 1910-ben ifjúsági együletet is alapítottak. A nőegylet korábban, 1902-ben jött létre. Mikve, Talmud Tóra, kóser élelmiszerek is elérhetőek voltak. A helyi zsidó temetőt pedig még az 1700-as évek elején alakították ki. A Horthy nevével fémjelzett korszak kezdetéig

„útra” csak limitált mennyiségben engedélyezték az élelem, ruhák elvitelét. A házakban maradt ingóságokat elkobozták és Pécsre küldték. A környékbeli kisebb-nagyobb falvak, városok zsidó lakosságával hasonlóan bántak el a hatóságok. A fogvatartottak közül többen öngyilkosságba menekültek. Egy hónappal később a megmaradt zsidó lakosság kiéhezve, kirabolva került vagonokba, onnan pedig az auschwitzi halálmű-

Az országhatárok közelsége mindig vonzotta a kereskedőket, hiszen a több nyelv ismerete nagy előnyt jelentett számukra a kommunikáció terén is. Az 1830-as évek virágzó kereskedelmet sikerült kialakítaniuk. Bőrgyár, szeszfőzde és külkereskedelmi sikereik elvitathatatlanok, s ezzel nagyban hozzájárultak a város kulturális és anyagi gazdagodásához. A városban lakókkal is kedvező kapcsolatot ápoltak. A hitközség létrejöttével 1891-ig az itt élő zsidók közössége a szigetvári hitközséghez tartozott. Ugyanebben az évben alakult meg a helyi Chevra Kadisa is. Mivel a közösség szép fokozatosan kinőtte a korábbi lakóházakban tartott i.tentiszteleket, ünnepeket, ezért gyűjtést szerveztek és ennek eredményeként felépítették zsi-

nagyából kiegyensúlyozott volt az itteniek élete, majdnem hasonlóan, mint a máshol lakó hittestvéreik esetében. Az 1938-as zsidótörvények azonban gyökeresen megváltoztatták a több mint, 300 itt élő, javarészt ortodox, vagy status quo irányzatot követők életét. Az országot irányító erők eleinte a tulajdonuktól fosztották meg a zsidókat, majd a szabadságuktól, végül az életüktől. A zsidóktól elkobzott gyárat, üzemeket honvédségi irányítás alá vonták, 1941 évtől pedig a férfiakat munkaszolgálatra kényszerítették. A végső csapás azonban 1944. április 26-án érte a még városban tartózkodó családokat. Magyar csendőrség aktív részvételével elhurcolták a város határában lévő egykori malom épületébe. Az

vekbe. A hitközség utolsó rabbija, Heilprin Lázár családjával együtt tűnt el a halál füstjében sorstársaival együtt. A felszabadulást követő években alig maradt, aki visszament a szülővárosába. A néhány túlélő és a környékről megmaradtak közül talán 50-60 fő alkotta a helyi zsidók közösségét a korai '50-es években. Az elnéptelenedett zsidó ingatlanok szomorú képet festenek. A zsinagóga épülete még néhány évvel ezelőtt is romjaiban állt a városban. Megállapíthatjuk, itt is az a szomorú valóság, hogy a világháború pusztítását követően foltokban, romokban még jelen van a zsidó múlt, de tartalma már sohasem lesz.

Soron következő helyszínünk Berettyóújfalú. *Izsák Gábor*

Dési János

A jeruzsálemi Izrael Múzeum

Ezúttal a jeruzsálemi Izrael Múzeumba látogatunk el, amely kétségtelenül Izrael egyik legfontosabb kiállítóhelye. A Pesti Sólet olvasóinak az elmúlt hónapokban már igyekeztünk bemutatni néhány zsidó múzeumot a világban (a berlinit, a bécsit, a cfátit a dubrovnikit és több budapestit igyekeztünk megismertetni), így természetes, hogy ez sem maradhat ki. Sőt!

Az 1965-ben alapított múzeumot a világ legjelentősebb archeológiai gyűjteményei közé sorolják – bár van, aki ehhez hozzáteszi, könnyű nekik. Bárhol ásnak le pár méterre és egészen biztos, ott különleges ókori leleteket találnak. Az mindenesetre biztos, hogy e vidék gazdag és változatos életéből sok minden fennmaradt, csak keresni kell, és értő módon kiállítani.

Az Izrael Múzeum természetesen több egy archeológiai kiállítóhelynél, – bár ez sem lenne kevés – de éppúgy foglalkozik a modern művészetekkel, mint ahogy az európai festészet történetéből is nagyjából a németalföldiektől kezdve egészen napjainkig – és persze benne expresszionisták, impresszionisták, szürrealisták, stb. – alkotásait is megtekinthetjük itt. Ráadásul ez nem egy beláthatatlan méretű intézmény. Bár érdemes rá időt szánni, de a mérete olyan, hogy egy bő fél nap alatt igazán alaposan meg tudjuk nézni. És mindenképpen külön szánjunk időt a zsidó élet változatos formáit, történelmét bemutató nagyszabású tárlatra is, amelyben például több igazi zsinagógát is felépítettek, olyanokat, amelyeket áttelepítettek ide. Aki még az idén erre jár az mindenképpen nézze meg a Fáraók Kánaánban – Az el nem mondott történet – című tárlatot, amely még október 25-ig van nyitva.

(Még pár fontos dolog, a teljes árú jegy ugyan viszonylag sok, 48 sékel, de megéri. Sokféle kedvezmény van, és nem egyszer ingyen lehet bemenni, ezt a honlapon előre meghirdetik. A múzeum Izraelben szokatlan módon, szombaton is nyitva van, péntekenként viszont kettőkor bezár. Megy ki busz, a parkoló ingyenes és van wifi az egész épületben. Még a büfé is egészen megfelelő.) Természetesen, ha ott járunk, sétáljunk ki a pompás kertbe, izgalmas kilátás nyílik a gyorsan fejlődő városra, több remek alkotás itt kapott helyet, illetve nézzük meg a külön épületben őrzött Holt tengeri tekercseket is. Butaság lenne kihagyni. (Maga az épület is egészen különleges, modern építészeti alkotás.) A látogató hamar észreveszi, ez nem egy rideg és távolságtartó múzeum. Rengeteg kisgyerek szaladgál a tárlók között, nem nagyon szólnak rájuk – ez Izraelben különben sem nagyon szokás – rendszeresek a gyerekeknek a múzeumi órák, jó pár kisfiú és kislány szokott üldögelni/szaladgálni, rajzolni, vagy éppen egy feladatlapot kitölteni, s ettől aztán az egész múzeum életteli és jó hangulatú lesz. És akkor néhány szó a Fáraók Kánaánban kiállításához. Eddig kevésbé volt

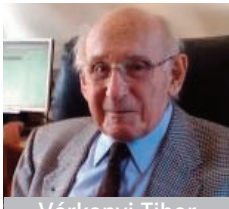
Pesti Sólet | a Dohány utcai körzet havilapja | 2016. május 27. | 5776. Ijjár 19.

ismert, hogy a hosszú ideig az időszámításunk kezdete előtti második évezredben Kánaán területén is uralkodó fáraók hatása milyen erősen kimutatható ezen a vidéken. Páratlanul gazdag és izgalmas leletanyag jött össze, kezdve örök kedvenceimtől, a hagyományos egyiptomi szobroktól, a hatalmi-uralkodói jelvényekig. De soktucat ékszert is találtak, és egészen csodálatosak a korabeli táblajátékok, amelyek állítólag különösen népszerűek voltak, vagy éppen a meglepően alaposan kidolgozott és fennmaradt játék babák. Nyilván akadnak amulettek, vagy éppen a halotti kultusz lélegzetelállítóan izgalmas darabjai, sok-sok furcsa szarkofág. Tulajdonképpen szobor, remek műalkotások ezek, amelyeket újra és újra meg lehet nézni, midig újabb és újabb részleteket felfedezni rajtuk. Amúgy, az állandó történeti kiállításnak is jelentős egyiptomi anyaga van, azt is érdemes végignézni, végigvezet az ókortól, a zsidó élettől, az egyiptomin keresztül egészen a török időkig, sőt eljut a brit mandátumi időkön keresztül a modern Izraelig. Külön izgalmas része a múzeumnak az zsidó életet és művészetet bemutató kiállítás. Első része a zsidó élet mindennapjaival foglalkozik, születés, házasság és a halálhoz kapcsolódó szokásokkal Igen bőséges a kéziratosokat, illusztrált könyveket felvonultató rész. Négy zsinagógát hoztak el ide, restauráltak és állítottak föl. Európából, Amerikából és Ázsiából – bemutatva, hogy a sok különbség és helyi változat ellenére mégis egységes a zsidó hagyomány. A következő csoportban egy zsidó évet az ünnepeivel és hétköznappjaival tekinthetünk át, majd jön a ruházatok és ékszereket bemutató lezárása a kiállításnak.

Az anyag bőséges és sokfelől származik. Magyarországról túl sok minden nincsen (Európát inkább a lengyelországi, a németországi, és némi oroszországi anyag képviseli. Kivétel egy itt kiállított nagy lovaskocsi, amelyet felirata szerint a XIX. században Békés megyében, Szarvason halottaskocsiként használtak. *(Fotónkon)* A mostani ideiglenes tárlatok közül még említést érdemel mindenképpen, a Szürkület Berlin fölött című, amely a berlini Nationalgalerie közreműködésével az 1900-1945 közötti német művészetekről ad gyors áttekintést, az expresszionizmustól egészen a Bauhausig. De bemutatja azokat a műveket és művészeket, akiket aztán a hitleri hatalom „degenerálnak” nevezett és megpróbált elpusztítani... Képek, szobrok, könyvek egész sora – a kiállítást a német-izraeli diplomáciai kapcsolatok fél évszázaddal ezelőtti felvételének az emlékére rendezték.

5776. Ijjár 19. | 2016. május 27. | a Dohány utcai körzet havilapja | Pesti Sólet

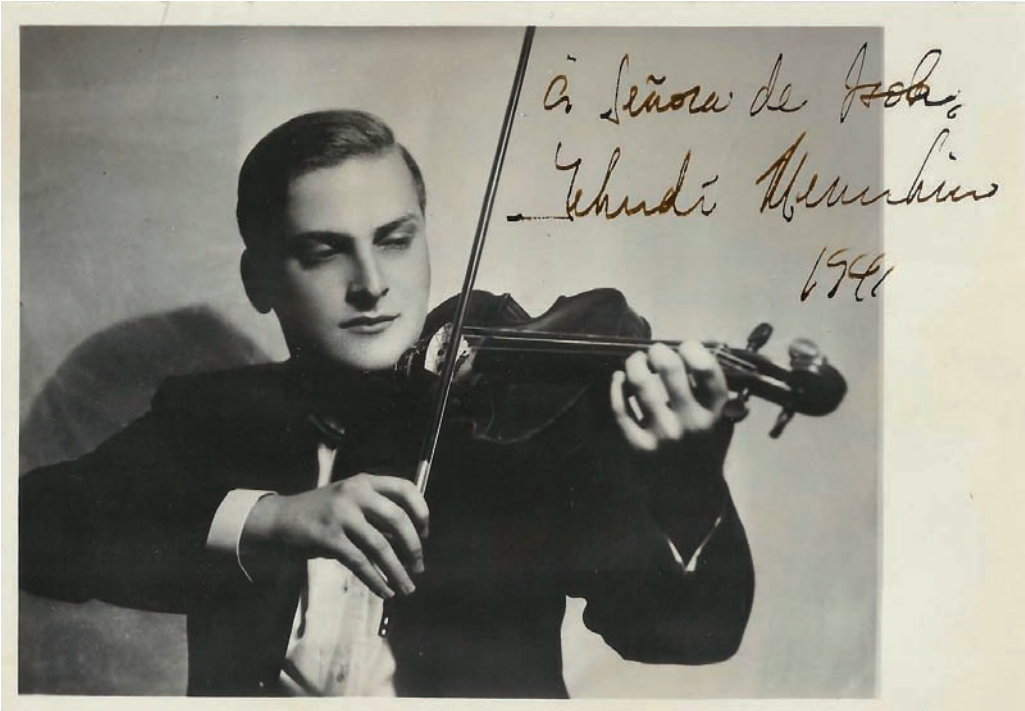
Várkonyi Tibor

A százesztendőös Yehudi Menuhin

Aki csak belepillant az 1962-ben rögzített fölvételbe, amelyen Yehudi Menuhin Beethoven D-dur hegedűversenyét játszotta a londoni szimfonikusok kíséretében, Colin Davis vezényletével, aligha találja túlzónak Albert Einstein fölkiáltását, amikor 1926-ban az ifjú violinistát hallotta játszani. A tudós elragadtatásában azt mondta, „most már biztosan tudom, hogy van Isten a mennyekben”.

A mélyen vallásos zsidó bizonyára nem csupán elfogódottságnak, túlzásnak is találná a kijelentést, de így is hajlamos volt hinni benne. A Carnegie Hallban a „kölyök” tizenhárom évesen ugyanezt a Beethoven koncertet adta elő, de a kissé gömbölyded kisfiú jóval előbb, hatévesen Bach és Mendelssohn alkotással mutatkozott be korabeli filmsztárok jelenlétében. Évtizedekkel később az indiai származású karmester Zubin Mehta még gyerekleánya, szintén a Carnegie Hallban volt fültanúja az akkor már felnőtt és világhírű művész hangversenyének. Ezen Bartók hegedű szonátája, amelyet Menuhin kérésére írt a mester, hangzott el. A beszámoló arról emlékezett meg, hogy a siker

zető helyen számolt be róla, azzal a megjegyzéssel is, hogy Menuhin természetesen fönntartás nélkül mindig Izrael oldalán állt, de rendszeresen föllépett palesztin menekült táborokban is. A Szovjetunióban ellenben az 1950-es esztendőkbén „fekete báránynak” számított, mert kiállt az akkor megtagadott Szolzsenyicin és a cselista Rosztropovics mellett. Leánya, Zamira Menuhin úgy jellemezte, hogy édesapja aztán 1970 és 1987 között Moszkvában, végleg „kegyvesztetté” vált, jóllehet a második világháború idején járt a harctereket, több száz koncertet adott a szövetségesek kórházaiban, angol, amerikai lak-tanyákban, egészen a Csendes óceáni szigetekig. Akadt nap, hogy háromszor is játszott, amiből

leírhatatlan volt. A hallgatók állva tapsoltak, az extázis ragadta el őket. Még később Berlinben, már 1983-ban, Menuhin nem játszott csupán, vezényelt. Lábbal fölfelé, fejfel lefelé, mint megszállottan kedvelte a jógát, amelyet Indiában tanult meg, az ’50-es években. A hegedűművész leánya azt vallotta, a papa lelkivilága gazdag volt, de állítólag nem vallásos. „Szabad szellem”, távol minden megrögzöttségtől. A politikától is. Legendás, hogy a háború után békejobbót kínált a német Maestrónak, Wilhelm Furtwanglernek, akit azzal gyanúsítottak, hogy Hitler hívó volt, de Menuhin kétségbe vonta ezt. Amit megerősített azzal is, hogy közös lemez fölvételeken játszott vele Beethoven, Brahms, Bartók és mások műveiből. E megemlékezések időszerűségét az adja, hogy április végén volt a hegedűs óriás születésének a századik évfordulója. Az egész világsajtó ve-

néha adódtak technikai gondjai is. Megfigyelték például, hogy feszültségében a jobb keze remeggett, amin azonban viszonylag könnyedén túltette magát, nem akadályozta meg abban, hogy csodálatos lemez fölvételeket készítsen. A századik születésnap alkalmából a leány, Zamira Menuhin Benthall hatalmas bőröndökkel járta a világot. Az évszázadra a Warner kiadó mintegy nyolcvan CD-t teljesen újjávarázssolt, köztük addig ismeretleneket is. Zseniális DVD kiadások is készültek, szám szerint tizenegy, életrajzok, hangverseny részletek, „Menuhin szenvedély” címmel. Az utolsó rögzítés „Az évszázad hegedűje” jelszóval. Az unoka beszámolt személyes emlékeiről is a nagymamáról, aki 1996-ban százévesen hunyt el. Vándorló, emigráns zsidóasszony volt, akárcsak férje, a nagypapa, akik éltek együtt még Oroszországban is, Izrael léte előtt a hajdani Palesztinában. Zamira

azt vallotta, Yehudi páratlan pályafutását a nagymamának is köszönhette. Rendkívüli egyéniség volt, erős kritikai szellemiséggel, az ítélkezése gyakran szigorú is. A nagymama érdemének tudják be azt is, hogy a testvér, a zongorista Hephzibach Menuhin viszonylag kevés hangversenyt adott, otthonukban a többi gyereket gondozta. Pedig a mindössze öt évvel fiatalabb kishűg is zseniálisnak ígérkezett, amiről tanúskodik 1933-ben rögzített közös lemezük, Mozart hegedű-zongora szonátája. Yehudi ekkor 17 esztendőös volt, Hephzibach 12. A nagymama aztán mégis nevelt egy másik kis pianistát, a második házasságból született Jeremyt. A százéves Yehudi-kiállítás díszje az a vitrinben őrzött üres hegedűtok, amelyből a hangszer rejtélyesen nyoma veszett. Ezen kellett volna játszania a művésznek Berlinben 1999. március 12-én, 82 éves korában, halála napján. Az üres tokot, mintegy oltárként, legendás tárgyak veszik körül. Levelek, fényképek, gyerekkori rajzok, egy fésű és egy imádságos könyv. Meg egy sál, amelyet az indiai szitár művész, Ravi Shankar viselt a közösen forgatott „Nyugat-keleti találkozó” című filmben, a más zenei tájról érkezett jazz hegedűs, Stéphan Grapelli társaságában. Zamira Menuhin azt mondta, 1999-ben a Sot-heby’s árverési csarnok kiállításán, amelyen úgy negyven hegedű és vonó kelt el, hogy a családnak nincs birtokában egyetlen hangszer sem. Hozzáfüzte, „nincs is rá szükségünk ilyen látomásos egyéniségtől, aki mindörökre élő marad.”

A DOHÁNY KÖRZET JÚNIUSI PROGRAMJA

Minden hétköznapi reggeli ima 7:30, esti ima 18:00 a Talmud-Tórában, vasárnap és munkaszüneti napokon reggel ima 8:00, esti ima 18:00 a Talmud-Tórában. Minden szerda délután *ultiklub* 13:00-tól.

- Június 3.

Esti ima a Dohányban 18:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában.
- Június 4.

Reggeli ima a Dohányban 9:30;
Esti ima és *sálesüdesz* a Talmud-Tórában 18:00
- Június 5.

Kulturális páholy: *A középkori budai zsidó élet a responsumok tükrében Beszélgetés Joszi Ben Noun-nal* a Talmud-Tórában 16:00
- Június 7.

Felkészítés betérésre a Talmud-Tórában 18:30.
- Június 10.

Esti ima a Dohányban 18:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában.
- Június 11.

Reggeli ima a Dohányban 9:30;
Sovuajsz első este, 18:00 a Dohányban, *lánnyavatás*.
- Június 12.

Sovuajsz első reggel, 9:30 a Dohányban. Esti ima 18:00 a Dohányban.
- Június 13.

Sovuajsz második reggel, 9:30 a Dohányban, **MÁZKIR** kb. 10:30.
Esti ima 18:00 a Talmud-Tórában.
- Június 14.

Felkészítés betérésre a Talmud-Tórában 18:30.
- Június 17.

Esti ima a Dohányban 18:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában.
- Június 18.

Reggeli ima a Dohányban 9:30;
Esti ima és *sálesüdesz* a Talmud-Tórában 18:00
- Június 24.

Esti ima a Dohányban 18:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában.
- Június 25.

Reggeli ima a Dohányban 9:30;
Esti ima és *sálesüdesz* a Talmud-Tórában 18:00.
- Június 26.

(Sziván 20.) *Mártír-megemlékezés a temető kertben* 17:00

LÁG BOAJMER

Lapzártánkkal egy időben, tegnap a szokásos közös vacsorával ünnepelte Lág Boajmer-t a Dohány körzet. A Talmud Tóra mögötti kertben felállított asztaloknál csak elvélve maradt egy-egy szabad hely. Az ötvennél is több megjelent vidáman, sokáig beszélgetve fogyasztotta a tarhonyás húst, majd az almás-, illetve sós süteményt. A jó hangulatról, a zongora mögött, Neumark Zoltán gondoskodott.

MEGHÍVÓ

Szeretettel meghívjuk a **Dohány zsinagógaért alapítvány Kulturális Páholyába**, főrabbinak, **dr. Frölich Róbert**, aki a **középkori budai zsidó életről beszél Joszi Ben Noun-nal a responsumok tükrében**.

Időpont: **2016. június 5. 16:00**
Helyszín: **Talmud-Tóra**

A program:
Dr. Frölich Róbert főrabbi vendége
Joszi Ben Noun

Meghívó

Szeretettel meghívjuk Önt és családját **június 11-én** (szombaton) este, az i.tentiszelet után a **Goldmark-terembe, a Dohány utcai körzet Sovuajsz vacsorájára**.
A részvételi díj **3.000.- forint**.
Jelentkezni június 3-ig lehet Fülöp Ildikónál az irodában (VII. Síp u. 12. I. emelet), vagy az ismert telefonszámon: **(06 1) 413-1515**.

Dohány körzet a Parlamentben

Május 3-án Oláh Lajos, országgyűlési képviselő meghívásának köszönhetően a Dohány körzet majd 20 tagja ismerkedhetett a Parlamenttel. Az ország házában, jártunk a képviselői pihenőteremben, kívülről megnéztük a felsőházi üléstermet. Láttunk számtalan érdekes dolgot, így az épületet tervező Steindl Imre szobrát; egy hatalmas Herendi vázát, amelyen több költőnk egy-egy verssorát olvashattuk; a folyosón, nem egy szivartartót. No, és a koronát! /Itt nem lehet fotózni, de.../ Megcsodáltuk a Vadász-termet, amelynek erkélyéről pazar kilátás nyílik a Dunára, s Budára! A másik oldalon az éppen elhaladó 2-es villamost is figyelhettük meg. Megtudtuk, a teret a Parlamentek terének is szokták nevezni, ugyanis a szemben lévő Néprajzi Múzeum, illetve a Földművelésügyi Minisztérium épületének terve is szerepelt az 1880-as, Országház építésére kiírt pályamunkák között. Az épületről bővebben itt (is) olvashatnak: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Országház>, így a felesleges szöszaporítás helyet nézzék a képeket. Még többet találhatnak a Dohány körzet honlapján, vagy facebook oldalán.

